

selv udført alt Arbejde og Kørsel og anskaffet Bræder til Loft, Gulv, Døre, Vinduer, Tag o. s. v. — det er kun en Rekapitulation af, hvad jeg fremsatte i Fjor. Men trods det, at man dog skulde mene, at denne Mand havde noget Ejendomsretskrav og Arveretskrav efter sine Forældre, bliver han, fordi han gaar ind som Fagforeningsformand, opsagt til Fraflytning i Løbet af et halvt Aar, og han kom til at flytte til 1. Maj.

Jeg skal nævne et andet Eksempel, ogsaa for at illustrere, hvad det er, vi tilsiger ved dette Lovforslag. I 1876 overtog en Mand — det var under et andet Gods — en gammel, faldefærdig Rønne til Indflytning. Til Ombygning af Huset fik han Undertømmer og 50 Kr., og for det byggede han saa Huset fuldstændig op. Inden Krigen havde han staaet i den Situation, at han havde kunnet købe Huset for 700 Kr.; da saa Krigen kom, gik Prisen paa Huset op til 1 400 Kr., og saa turde han ikke vente, men købte det. Det er selvfølgelig urimeligt, at en Mand, der har lagt sit Arbejde i dette og saa godt som ene har præsteret, hvad der skulde præsteres til et saadant Hjemms Opførelse, har været udsat for at komme til at betale sin Ejendomsret — for som hans Ejendomsret vil jeg betragte det — en Gang til.

Jeg anfører derefter et Tilfælde fra et andet Gods; hvad jeg fremsætter her, bygger paa Skøder og Dokumenter. I 1863 opførtes et Hus af Bindingsværk med 2 Skæpper Land Fæstejord, det var Fædrenejord; i Huset fandtes der 3 Værelser, Køkken, Spisekammer og et Loftsværelse; Husets Størrelse var 9 m i Længden, 6,3 m i Bredden og i Højden 2 m. Bygningshjælpen fra Godset var i dette Tilfælde 100 Kr. plus Undertømmer, som fik en Værdi af 75 Kr., og i alt regner man med, at vedkommende Bopæl den Gang havde en Værdi af 175 Kr. Brugeren har selv bekostet Vinduer og Døre, Loft, Bjælkelag, Spær, Tag, Gavle, Skorstene, Brønd og al Kørsel. Samtidig med, at Huset stod færdigt, underskrev han en Kontrakt, ifølge hvilken han var pligtig til at fraflytte med et halvt Aars Opsigelse. Huset blev assured til 970 Kr. Siden 1863 er der betalt en aarlig Leje af 16 Kr.; fra 1920, da Sønnen overtager det, betales en Afgift aarlig paa 50 Kr., men stadig med et halvt Aars Opsigelse. Det er urimeligt, at en Mand i et saadant Tilfælde ikke er brugsbeskyttet med Hensyn til sin Bopæl og Jorden.

Et Tilfælde under et tredje Gods angaar

en Murer, som i 1888 modtager 600 Kr. i Byggehjælp. Der bliver regnet, at han har ydet direkte 500 Kr., men selv præsterer han alt Arbejdet til Husets Opførelse, Kørsel o. s. v.; han har tilplantet og drænet Haven. I det hele taget er de Hjem, jeg har nævnt, af den Slags, at de paagældende selv har udført en hel Mængde Arbejde og Forbedringer, som ikke er medregnet i den Kapital, de selv har indskuddt. Jeg burde dog maaske have nævnt, at paa den anden Ejendom ligger der to senere opførte Udbygninger, som ikke er medtaget i den første Opgørelse, og som er takseret til 1 300 Kr.s Brandværdi, men som i det Øjeblik, Lejeforholdet siges op, ingen som helst Værdi har for den paagældende.

Det, at en Slægt under saadanne Forhold har levet en halv eller en hel Menneskealder paa en saadan Ejendom og endda ikke er brugsbeskyttet, som Tilfældet er, hvor der er Tale om Huse med over 1 Td. Land, synes jeg giver tilstrækkelig Berettigelse til, at man optager en Forhandling i det Øjemed paa en eller anden Maade at beskytte dem. Hvorledes Ordningen i Enkeltheder skal formes, skal jeg ikke komme ind paa. Jeg tænker, dette Lovforslag gaar i Udvalg, og vi kan da dér drøfte det nærmere. Der kan være mange Forhold, som ikke er taget med, dels Ting, som er glemt, dels Ting, som trænger til nærmere Oplysning, navnlig statistisk. Det var maaske heller ikke utænkeligt, og det vilde være heldigt, om man fik fat i en hel Del Skøder og andre Dokumenter den Slags Hjem vedrørende, hvoraf man kunde se, paa hvilken Basis de er opført, og paa hvilken Basis de er overtaget. Det skal nok vise sig, at i alle Tilfælde, hvor man har med saadanne Hjem at gøre, har Brugeren ydet baade personligt Arbejde og ogsaa Kapital for at starte Hjemmet; og samtidig med, at han yder dette personlige Arbejde og yder denne Kapital, fraskriver han sig al Ret, idet han forpligter sig til at rejse bort et halvt Aar efter, at det behager Godsejeren, eller hvem som helst andre, der er Ejere af et saadant Brug. Det er disse Forhold, som vi søger at rette paa.

Jeg kan ikke andet end sige den højtærede Landbrugsminister Tak. Jeg vil nemlig antage, at det er paa den højtærede Landbrugsministers Paaskyndelse, at Lovforslaget nu ret hurtigt efter Forelæggelsen tages op til Behandling. Jeg ser deri en Villie fra den højtærede Landbrugsminister til at være medvirkende til at faa et Resultat ud af det her foreliggende.